

Bilaga 5. Sektorer i XBRL-taxonomin

Den automatiserade rapporteringen av faktiska ekonomiska uppgifter baserar sig i regel på en kubmodell. I kubmodellen delas en stor del av de rapporterade uppgifterna in i tre dimensioner: ett konto, en serviceklass och en sektorklass. Inkomster, utgifter och balansposter indelas i sektorklasser enligt vilken sektor motparten hör till. Motpartssammanslutningar anknyter i regel till sektorklassificeringen med hjälp av FO-nummer. I vissa fall är det inte möjligt att dra en slutsats med hjälp av FO-numret, och vid produktionen av sektoruppgifter ska man använda en separat slutledning som också kan automatiseras. Så är fallet exempelvis när det gäller motparter utan FO-nummer och när den verkliga motparten inte automatiskt förmedlas till systemet. Ibland kan det också vara nödvändigt att göra en manuell sektorindelning, om den automatiserade lösningen orsakar ett väsentligt fel i sektoruppgifterna.

Motpart

I kommunernas och samkommunernas samt välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas XBRL-taxonomi frågas på flera ställen information om motpartens sektor. Med motpart avses:

- vid köp den som säljer en prestation till kommunen eller välfärdsområdet
- vid försäljning den som köper en prestation av kommunen eller välfärdsområdet
- i beviljade bidrag den som kommunen eller välfärdsområdet bistår
- i de understöd och bidrag som erhållits den som stöder eller bistår kommunen eller välfärdsområdet
- i fordringar den som är skyldig kommunen eller välfärdsområdet
- i skulder den som kommunen eller välfärdsområdet är skyldig.

Oftast är det tydligt hur motparten ska identifieras och definieringen lyckas automatiserat på basis av FO-numret eller med hjälp av programmeringsregeln, men i vissa fall krävs det tolkning. Ibland kan pengar röra sig via en förmedlare, men enbart förmedling av betalningar gör inte förmedlaren till motpart ur kommunens eller välfärdsområdets synvinkel.

Till exempel i fråga om erhållna understöd och bidrag kan det förekomma situationer där den som beviljar stödet inte betalar stödet direkt till kommunen eller välfärdsområdet utan via en samordnare. Motparten är då den ursprungliga beviljaren av stödet och inte den samordnare som förmedlar betalningen. Detsamma gäller för beviljade bidrag. När kommunen eller välfärdsområdet till exempel betalar en faktura åt en person som får bidrag och bokför beloppet som bidrag, är motparten den person som får bidraget, inte den som säljer prestationen.

På motsvarande sätt, när en försäljningsfordran indrivs via en indrivningsbyrå eller utskökningsväsendet, är motparten vid försäljningen den ursprungliga köparen och inte indrivningsbyrån eller utskökningsväsendet. Vid kortförsäljning eller kortköp rör sig pengarna ofta via ett kortbolag, men motparten är ändå den egentliga köparen eller säljaren.

Ytterligare exempel på undantag av detta slag ges nedan i denna anvisning under *"Problemfall"*.

Sektor

Sektorindelningen delar in beslutsfattande enheter i klasser av samma typ i fråga om verksamhet, finansieringssätt, ägartyp och juridisk form. Varje motpart hör till någon sektorklass, t.ex. hushåll, kommuner, välfärdsområden, staten, företag eller utlandet.

Sektorindelningen är hierarkisk, dvs. klasser på noggrannare nivå sammanslås i en högre klass, som i sin tur sammanslås med andra klasser på samma nivå i en ännu högre klass.

Den mest exakta nivån har sex siffror, till exempel sektorn S131312 omfattar samkommunerna. Den högre klassen S1313 Lokalförvaltning omfattar alla klasser på lägre nivå från lokalförvaltningen. Dessa är S131311 Kommuner, S131312 Samkommuner, S131313 Ålands landskapsregering och S131319 Övriga enheter hänförliga till lokalförvaltning samt S131321 Vårdförorderna, S131322 Vårdförordssammanslutningar och S131329 Övriga enheter hänförliga till vårdförordssammanslutning. På motsvarande sätt består klassen S13 Offentliga samfund av alla klasser som börjar med S13, dvs. S1311 Staten, S1313 Lokalförvaltning och S1314 Socialskyddsfonder, samt av alla klasser på lägre nivå som hör till dem.

I kommunernas och samkommunernas samt vårdförordernas och vårdförordssammanslutningarnas ekonomirapportering bör det dock noteras att uppgifterna på lägre nivå inte summeras i mottagarens ände på de högre nivåerna, utan rapportören ska själv göra summeringen på de nivåer som krävs.

De högsta nivåerna i Statistikcentralens sektorklassificering är S1 Totala ekonomin och S2 Utlandet. S1 omfattar Finlands ekonomiska territorium, dvs. de enheter som har ett "centrum för ekonomiskt intresse" inom Finlands ekonomiska territorium. Innehavet inverkar inte på om enheten hör till Finlands ekonomiska territorium eller till utlandet. Till exempel utländska företags dotterbolag och filialer i Finland hör till Finlands ekonomiska territorium, dvs. till klassen S1. På motsvarande sätt hör finländska företags utländska dotterbolag och filialer till klassen S2 Utlandet.

En närmare beskrivning av Statistikcentralens sektorindelning finns på Statistikcentralens webbplats: <https://stat.fi/sv/luokitukset/sektoriluokitus/>

I XBRL-taxonomin används även tre sektorklasser som hör till sektordimensionen och som inte finns i Statistikcentralens sektorklassificering:

- X0 Alla motparter. Detta är den högsta nivån inom hela sektordimensionen och omfattar klasserna X00 Interna och X01 Externa. Ett undantag utgörs av Helsingfors stads rapportering, som det finns separata anvisningar om i handböckerna Kommun-AURA och HVA-AURA.
- X00 Interna. Detta används för att bokföra kommunens eller vårdförordssammanslutningens interna inköp och försäljningar. Den säljande parten redovisar intäkten på denna sektorklass och den förvärvande parten redovisar en lika stor kostnad. Avsikten är dock inte att rapportera alla interna poster. I handböckerna Kommun-AURA och HVA-AURA finns närmare anvisningar om rapporteringen av interna poster.
- Klassen X01 Externa omfattar Statistikcentralens hela sektorindelning, dvs. huvudklasserna S1 Totala ekonomin (Finland) och S2 Utlandet.

Sektorer i XBRL-taxonomin

Rapporteringshelheter med den egentliga sektordimensionen är följande:

- KKNR Kommunens och samkommunens kvartalsrapportering
- KKTPA Kommunens och samkommunens bokslutsuppskattning
- KKTPP Kommunens och samkommunens bokslutsuppgifter enligt serviceklass
- HHKNR Vårdförordssammanslutningens och vårdförordssammanslutningens kvartalsrapportering
- HHTPA Vårdförordssammanslutningens och vårdförordssammanslutningens bokslutsuppskattning
- HHTPP Vårdförordssammanslutningens och vårdförordssammanslutningens bokslutsuppgifter enligt serviceklass

I dessa rapporteringshelheter åskådliggörs sektordimensionen i Excel-tabellmodellerna på så sätt att varje sektor har sin egen kolumn.

Dessutom efterfrågas sektoruppgifter i mindre skala i följande rapporteringshelheter:

- KLTR Utfallsrapportering från kommunens och samkommunens affärsverk och balansenheten för vattenförsörjningen
- KLTPA Bokslutsuppskattning för kommunens och samkommunens affärsverk och balansenheten för vattenförsörjningen
- KKOTR Kommun- och samkommunkoncernens bokslutsrapportering
- KKYTT Kommunens och samkommunens övriga ekonomiuppgifter som kompletterar bokslutsuppgifterna per kalenderår
- HLTR Vårldssområdes och vålfårdssammanslutningens affärsverks bokslutsrapportering
- HKOTR Vårldssområdes- och vålfårdssammanslutningskoncernens bokslutsrapportering
- HHYTT Vårldssområdes och vålfårdssammanslutningens övriga ekonomiuppgifter som kompletterar bokslutsuppgifterna per kalenderår

Användning av tabellunderlag

I Excel-tabellunderlagen kan man rad för rad se vilken sektorinformation man frågar om på någon rad. Tabellunderlagen kan laddas ner från Statskontorets webbplats:

<https://www.valtiokonttori.fi/sv/tjanster/kommunernas-och-valfardsomradenas-ekonomitjanster/sa-har-rapporterar-du-ekonomiska-uppgifter-till-statskontoret/>

I rapporteringshelheterna KKNR, KKTPA och KTTTPP samt HHKNR, HHTPA och HHTPP i XBRL-taxonomin finns hela sektordimensionen på varje rad i varje delhelhet. Med andra ord motsvarar varje kolumn en sektorklass. Utöver de mest exakta sektorklasserna har också varje summarisk nivå en egen kolumn.

Det är dock inte nödvändigt att rapportera om hela sektordimensionen. Den gula färgen visar att fälten måste rapporteras, medan det är frivilligt att rapportera om ljusgrå fält. I gula fält ska alltid anges ett tal: 0 (noll), om det inte finns något utfall.

Trots sektorindelningens hierarkiska struktur summeras de lägre nivåerna inte automatiskt till de högre summanivåerna, utan rapportören ska själv ange de summanivåer som färgats som obligatoriska och se till att de omfattar alla de lägre sektorklasser som hör till dem. På flera konton har det angetts att sektorklassen X01 Externa är obligatorisk, och dessutom finns det en del lägre klasser, t.ex. alla klasser som börjar med S13, som också är obligatoriska. I sådana fall anges kontots totala externa belopp i kolumnen X01 tillsammans med siffrorna för obligatoriska fält. Exempelvis i bilden nedan anges den externa summan av försäljningsintäkterna i kolumn X01. Försäljningen till staten ingår alltså i kolumn X01 och anges dessutom separat i kolumn S1311.

		Interna	Externa							
				Icke-finansiella företag	Finansiella företag och försäkringsföretag	Staten				
							Kommuner	Samkommuner	Ålands landskapsregering	Övriga enheter hänförliga till lokalförvaltning
		x00	x01	S11	S12	S1311	S131311	S131312	S131313	S131319
Verksamhetsintäkter	R0010	3319284	3319283	3319203	3319217	3319254	6680713	6709424	6738135	6766846
3000-3199 Försäljningsintäkter	R0020	3333396	3333395	3333315	3333329	3333366	6680811	6709522	6738233	6766944
3005 Försäljningsintäkter, konto	R0030	3051156	3051155	3051075	3051089	3051126	6678826	6707537	6736248	6764959

I det ovan beskrivna exemplet är det inte nödvändigt att ge en fullständig sektorspecifikation över försäljningsintäkterna, eftersom t.ex. S11 Icke-finansiella företag är grått. Trots det måste försäljning till företag ingå i klassen X01 Externa, eftersom all extern försäljning anges där.

I vissa fall har man utöver kolumn X01 gjort en fullständig sektorvis uppdelning av kontot obligatorisk. På sådana rader ska det externa beloppet X01 stämma överens med den närmare sektoruppdelningen. **Den externa summan av kontot finns alltid i kolumnen X01, oavsett om en fullständig eller partiell sektoruppdelning av kontot begärs.**

Om den externa summan av kontot, dvs. kolumnen X01, beräknas genom att de sektorer som hör till kontot adderas, måste man absolut försäkra sig om att X01 faktiskt är summan av den externa redovisningen för kontot i fråga. Exempelvis avsaknaden av sektoruppgiften i vissa poster får inte leda till att X01 inte motsvarar den externa bokföringen. Det bästa sättet är alltså att i kolumnen X01 i bokföringen hämta kontots externa belopp utan sektoruppgiften och separat siffrorna för obligatoriska sektorer. Om det finns brister i sektoruppgifter, är det ändå viktigare att radens externa summa är sanningsenlig.

Nedan finns ett exempel på en korrekt rapporterad fullständig sektoruppdelning. Den sammanlagda summan för sektorerna är lika med siffran i kolumnen X01 Externa.

	X01 Externa	S11 Icke-finansiella företag	S12 Finansiella företag och försäkringsföretag	S1311 Staten	S13131 Lokalförvaltning exkl. välfärdsområdesförvaltning	S13132 Välfärdsområdesförvaltning	S13134 Socialskyddsfonder	S14 Hushåll	S15 Hushållens icke-vinstsyftande organisationer	S2 Utlandet
2545 Kortfristiga leverantörsskulder	2 102 511	1 176 784	26 781	9 737	106 026	8 227	763 668	1 630	8 428	1 230

Metoder

Det finns olika alternativ för att producera obligatoriska sektoruppgifter i XBRL-taxonomin. I bokföringen kan man vid varje transaktion definiera motparten till händelsen, varvid sektoruppgifter uppstår i takt med att registreringar förs in i bokföringen. Å andra sidan kan det vara möjligt att producera sektoruppgifter också i det skede då man söker uppgifter i bokförings- eller

rapporteringsystemen för XBRL-rapporteringen. I vissa fall kan det vara nödvändigt att använda sig av uppskattning, om det annars är svårt att få fram sektoruppgifter. Uppgiftslämnaren ska själv avgöra vilken metod som ska användas. Den enda begränsningen är att XBRL-rapporteringen ska ge en tillräckligt sann bild av hur rapporteringsposterna fördelas mellan motpartssektorerna till den del som sektoruppgifterna har angetts som obligatoriska i tabellunderlagen.

Rapportören kan själv avgöra om de allokerar alla uppgifter till den mest exakta nivån av sektordimensionen och summerar dem till de krävda summanivåerna eller om de gör sektorallokeringen direkt till den krävda summanivån.

Klassificering enligt FO-nummer

Statistikcentralen erbjuder två alternativa sätt att koppla sektoruppgifter till motparten. I båda fallen används motpartens FO-nummer som identifierare.

- I klassificeringstjänsten för datainsamlingar från företag kan man ladda ner CSV-filer som innehåller de företag och andra sammanslutningar som är verksamma och som har upphört under de senaste åren. Innehållet i uppgifterna omfattar bl.a. sammanslutningens FO-nummer, namn, sektorklass och näringsgren. Adressen till klassificeringstjänsten är https://www.stat.fi/tup/yrluok/index_sv.html

Det är möjligt att få det användarnamn och lösenord som behövs för rapportering genom att kontakta Statistikcentralen på adressen rahoitus@stat.fi.

- Motsvarande uppgifter kan också hämtas via API-gränssnittet för motpartsidentifiering genom att man i adressen lägger in den efterfrågade sammanslutningens FO-nummer eller flera FO-nummer enligt exemplet nedan (ersätt exempelnumren 1111111-1 och 2222222-2 med riktiga FO-nummer):

Sökning av uppgifter från en enda sammanslutning:

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/api/v2/enterprises/1111111-1>

Sökning av uppgifter från flera sammanslutningar:

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/api/v2/enterprises?filter=1111111-1,2222222-2>

Teknisk beskrivning av gränssnittet:

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/index.html>

En sammanslutning kan i Statistikcentralens klassificeringstjänst övergå till en annan sektorklass antingen vid årsskiftet eller mitt under året. Sådana övergångar är dock inte vanliga. De beror antingen på att sektoruppgiften ursprungligen var felaktig eller på förändringar i sammanslutningens ägande eller andra egenskaper. I en situation där motpartens sektoruppgift ändras kan uppgiftslämnaren enligt eget val använda antingen sektorn vid bokföringstidpunkten eller sektorn vid rapporteringstidpunkten. Själva sektorindelningen ändras sällan, inte varje år.

Vissa motparter, t.ex. hushåll och utländska enheter, saknar FO-nummer. Kommunernas, samkommunernas och välfärdsområdenas affärsverk har inte heller något separat FO-nummer. Behandlingen av enheter utan FO-nummer beror på den lösning som uppgiftslämnaren valt. Exempelvis kan man för hushåll skapa en gemensam teckensträng som motsvarar FO-numret och till den länka alla bokföringstransaktioner där motparten är ett hushåll. Om man hänför motparter till sektorklasser med hjälp av en lista över FO-nummer som fås från

klassificeringstjänsten, måste man komma ihåg att "FO-nummer" som skapats själv för hushåll inte ingår i listan i fråga, utan hänförelsen till rätt sektorklass måste programmeras separat.

Också en uppskattning kan i vissa fall vara möjlig, om man på detta sätt till väsentliga delar kan ge korrekt information om motpartssektorerna. Som exempel kan betraktas en situation där en stor del av kontots transaktioner kan hänföras automatiskt till sektorklasser, men en liten del av kontoutfallet i euro utgörs av händelser där det är svårt att utreda motparten på automatiserad väg. Då kan sektorfördelningen av dessa svårutredda händelser göras på basis av en sakkunnigbedömning.

Problemfall

Lagerbokföring

I kontogruppen för material, förnödenheter och varor är det möjligt att först bokföra inköp på lagerkontot och enligt förbrukning som kostnad. Om kommunen eller välfärdsområdet tillämpar detta förfarande, kan det visa sig vara svårt att göra en sektorfördelning. Köpet bokförs på ett balanskonto för vilket ingen sektoruppdelning krävs. I kontogruppen för material, förnödenheter och varor finns däremot en obligatorisk sektoruppdelning, vilket innebär att sektoruppgifterna kan och ska lämnas först i det skedet, men då kan det vara svårt att utreda motpartsuppgifterna. I praktiken lindras problemet av att sektoruppdelningen i kontogruppen för material, förnödenheter och varor är obligatorisk endast i fråga om motparter som hör till offentliga samfund. Det räcker alltså att de väsentliga köpen från offentliga samfund syns i rätt sektorklass. Detta kan t.ex. innebära att hela kontot hänförs till en viss sektorklass, om köpen i kontot i regel görs inom den sektorn. Också en procentfördelning som baserar sig på en uppskattning kan vara motiverad.

Utan FO-nummer

Alla motparter har inte ett finländskt FO-nummer. Sådana är åtminstone hushållen och utländska enheter. Hänföringen av enheter utan FO-nummer till rätt sektorer avgörs av uppgiftslämnaren. I praktiken finns det två alternativ: S14 Hushåll och S2 Utlandet. Alla inhemska hushåll och aktörer utan FO-nummer kan hänföras till sektor S14 Hushåll. Alla sådana utländska enheter som inte har ett finländskt FO-nummer hänförs antingen till sektorklass S2 Utlandet eller till någon av dess undersektorklasser, t.ex. S21 eller S22 (den hierarkiska nivån för sektorfördelningen beror på vilken nivå som har antecknats som obligatorisk på den aktuella raden i taxonomin). Om man inte vet om en enhet utan FO-nummer (t.ex. hushåll) är inhemsk eller utländsk, kan rapportören avgöra ärendet enligt sin egen uppskattning. Vissa utländska enheter har ett finländskt FO-nummer, och i dessa fall fås den rätta sektorklassen från Statistikcentralens ovan beskrivna klassificeringstjänst enligt FO-nummer.

Mindre betalningar där motparten inte är känd

I fråga om små betalningar, t.ex. betalningar med betalkort eller kontanter, kan det vara svårt eller omöjligt att utreda motpartens sektor. Ofta kan man i sådana fall göra antaganden per kostnadsslag som underlättar sektorindelningen, t.ex. med hjälp av ett verksamhetsställe eller någon annan särskiljande faktor: Exempelvis när det gäller försäljning i bibliotek och simhallar i kommunerna är S14 Hushåll ett tryggt antagande om kundens motpart. Även den uppskattade procentfördelningen kan användas, om det är känt att motparten i en betydande del av transaktionerna på verksamhetsstället eller kontot är någon annan än standardsektorn. När exempelvis små materialanskaffningar görs med kommunens eller välfärdsområdets eget betalkort torde motparten oftast vara ett företag, varför det vid denna typ av köptransaktioner kan vara motiverat att anta att motparten hör till sektor S11 Icke-finansiella företag.

Kostnadsersättningar

När kommunen eller välfärdsområdet ersätter kostnader som betalas av en anställd eller en utomstående aktör, kan det vara svårt att utreda motparten på automatiserad väg. Exempelvis ska de HRT-biljetter som ersätts via reseräkningen hänföras till sektor S131312 Samkommuner på kontot för rese- och transporttjänster, men utredningen av beloppen kan kräva mycket manuellt arbete. En sektorindelning kan i en sådan situation göras på basis av en uppskattning eller så kan en sektor användas som standardvärde för alla transaktioner av samma typ, om beloppet är litet och oftast hänför sig till en sektor.

Bidrag in natura

När kommunen eller välfärdsområdet betalar en faktura åt en person som får understöd och bokför beloppet som bidrag, är motparten den person som får bidraget, inte den som säljer prestationen. Om man i ett sådant fall som motpart bokför den sektor som säljer prestationen, t.ex. S11 Icke-

finansiella företag, ger det en felaktig bild av transaktionens karaktär, eftersom det inte är fråga om stöd till det säljande företaget.

EU-stöd och andra förmedlade stöd

I vissa stödordningar som finansieras gemensamt av EU och medlemsstaterna fattar staten finansieringsbeslut och sköter utbetalningen till stödmottagarna. Om olika finansiärers andelar inte har specificerats i finansieringsbeslutet eller finansieringsavtalet, kan den statliga sektorn antecknas som motpart till hela stödet. Avsikten är dock inte att allt EU-stöd som kommer via staten ska behandlas på detta sätt. Om exempelvis en statlig enhet fungerar som samordnare och betalningsförmedlare i ett EU-finansierat projekt där den själv är stödmottagare, är motparten inte staten, utan EU. Om det finns flera finansiärer och deras andelar har tydligt antecknats i finansieringsbeslutet eller finansieringsavtalet, fördelas stödet mellan finansiärernas sektorer. Om beloppet är litet kan det i sin helhet hänföras till den huvudsakliga finansiärens sektor.

För andra förmedlade stöd rapporteras sektoruppgiften enligt regeln ovan, dvs. sektorn bestäms i huvudsak enligt beviljaren och inte enligt betalningsförmedlaren.

Koncernsammanslutningar

I den sektorklassificering som används inom XBRL-taxonomin för kommuner och välfärdsområden finns inga separata klasser för sammanslutningar som hör till samma koncern. Sektorklassen för dottersammanslutningar bestäms på samma sätt som för sammanslutningar utanför koncernen, och den rätta klassen kan kontrolleras i Statistikcentralens klassificeringstjänst enligt FO-nummer. En kommuns, samkommuns, välfärdsområdes eller välfärdssammanslutnings dottersammanslutning kan i sektorindelningen anses höra till offentliga samfund, dvs. till klass S131319 Övriga enheter hänförliga till lokalförvaltning eller S131329 Övriga enheter hänförliga till välfärdsområdesförvaltning, eller ha klassificerats inom den privata sektorn, oftast i klasserna S11 Icke-finansiella företag eller S15 Hushållens icke-vinstsyftande organisationer. Sektorklassen bestäms enligt flera olika kriterier och kan inte härledas direkt utan bakgrundsinformation.